

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Marcelou Uhříčkovou ve věci

žalobkyně: **T. P. N.**, narozená X
státní příslušnost Vietnamská socialistická republika
zastoupená advokátem Mgr. Petrem Strakošem
sídlem Plynární 1617/10, 170 00 Praha 7

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 17. 7. 2023, č. j. OAM-639/LE-BE01-HA15-2023,

takto:

- I. **Žaloba se zamítá.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou 4. 8. 2023, domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“). Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl žalobkyninu žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), s odůvodněním, že žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany požádala pouze z ekonomických důvodů, neboť uvedla, že chce v České republice zůstat a pracovat, aby uživila své děti a uhradila dluhy svého manžela a svůj dluh vůči matce.

Obsah žaloby

Shodu s prvopisem potvrzuje: L. K. U.

2. Žalobkyně tvrdí, že o mezinárodní ochranu žádala především z důvodu obav o své zdraví, jelikož ve Vietnamu nebude schopna sehnat zaměstnání a bude uvržena do chudoby. Protože Vietnam nezaměstnaným neposkytuje podporu, bude odkázána pouze na solidaritu občanů, což jí neposkytuje žádné záruky na alespoň takovou životní úroveň, která by jí umožnila „přežívat“ bez újmy na zdraví. Žalobkyně konstatuje, že ve Vietnamu panuje otřesná ekonomická situace, a mít zaměstnání je považováno za výsadu. Protože žalobkyně ve Vietnamu nic nevlastní, nebude si moci obživu zajišťovat ani v zemědělství. Svou kritickou situaci byla v minulosti nucena řešit vycestováním do Evropy. Řadu let pracovala na Ukrajině na základě platného víza. Po vypuknutí války na Ukrajině musela v obavách o svůj život Ukrajinu opustit. Pracovní příležitosti hledala různě po Evropě a tu poslední našla v České republice.
3. Dne 16. 5. 2023 žalobkyně požádala o mezinárodní ochranu z důvodu, že se do Vietnamu nemůže vrátit, jelikož je zadlužená a není schopna svůj dluh splatit. V případě návratu do země původu žalobkyni hrozí bezprostřední újma na životě, jelikož dluh pochází od jejího zesnulého manžela, který byl gambler. Věřitelé budou dluh vymáhat. Svým návratem do vlasti by tak ohrozila i své tři děti. Žalobkyně dodává, že se do tíživé finanční situace dostala nedobrovolně po smrti manžela, který zanechal dluh, a rodinu tak uvedl do bezvýchodné situace. Žalobkyně se prací na Ukrajině snažila získat finanční prostředky na úhradu dluhu a zbytek peněz chtěla použít pro své děti a matku. Konstatuje, že jedinými důvody žádosti o mezinárodní ochranu byla válka na Ukrajině a nepříznivé podmínky ve Vietnamu. Věřitel by své peníze vymáhal i za použití násilí. Po návratu bude žalobkyně jistě vystavena pronásledování ze strany věřitelů zesnulého manžela, jenž si peníze zapůjčil od tzv. černých společností, které jsou lichvářské a vyvíjejí činnost za hranicí zákona. Žalobkyně je přesvědčena o tom, že věřitelé jakožto členové organizované zločinecké skupiny mají vazby na veřejnoprávní orgány a bezpečnostní sbory ve Vietnamu, pročež žalobkyni nebude poskytnuta ochrana ze strany státních orgánů. Žalobkyně proto bude ohrožena na zdraví a na životě.
4. S tím, že by o udělení mezinárodní ochrany žádala pouze z ekonomických důvodů, žalobkyně nesouhlasí. Žalobkyně si sice chce najít práci a vydělat peníze, ale současně není motivována jen ekonomicky, neboť se obává i o své zdraví a život. Žalovaný se proto měl její žádosti zabývat důkladněji. V případě, že žalobkynina tvrzení nejsou důvodem pro udělení azylu, měl žalovaný vážít, zda není namístež udělit jí doplňkovou ochranu pro hrozící nebezpečí skutečně vážné újmy. Žalovaný se touto otázkou dosud seriózně nezabýval, dokazování nevedl dostatečně pečlivě, neopatřil si potřebné podklady a adekvátně nezohlednil informace o zemi žalobkynina původu. Závěrem žalobkyně dodává, že v případě návratu na Ukrajinu by byla vystavena nebezpečí vážného ohrožení na životě nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci probíhajícího mezinárodního konfliktu ve smyslu § 14a zákona o azylu. V případě návratu do země původu by jí hrozila újma v důsledku opatření působících psychický nátlak ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu.

Vyjádření žalovaného a replika žalobkyně

5. Žalovaný se žalobou nesouhlasí a navrhuje její zamítnutí. Uvádí, že žalobkyně ve správním řízení netvrdila žádné azylově relevantní skutečnosti, nýbrž pouze ekonomické důvody. Ve vztahu k obavám žalobkyně z kriminálního jednání věřitelů žalovaný poukazuje na informace Ministerstva zahraničních věcí, podle nichž jsou „úvěry načerno“ a s nimi související patologické jevy považovány vietnamskými úřady za nežádoucí. Vietnam přijal

dostatečnou legislativu v občanskoprávní i trestněprávní rovině a vláda má v plánu vytvořit zvláštní zákon upravující tuto problematiku. V případě vysokých úroků může dlužník ke své ochraně využít občanské soudní řízení. Převyšuje-li úrok 100 %, pak se jedná o trestný čin a dlužník se může obrátit na orgány činné v trestním řízení. Občané Vietnamu se tedy mohou obrátit o pomoc na příslušné státní orgány a domoci se ochrany. Mezinárodní ochranu lze poskytnout až tehdy, pokud byla žadateli odepřena ochrana v zemi jeho původu. Je přitom potřeba, aby žadatel nejprve využil dostupné prostředky v jeho vlasti. Žalobkyní předestřené skutečnosti tak nemohou zpochybnit správnost a zákonnost závěrů, k nimž žalovaný v napadeném rozhodnutí dospěl.

6. V replice (podané poté, co byl žalobkyni ustanoven zástupce) žalobkyně poukazuje na to, že důvodně žádala o mezinárodní ochranu, neboť má obavy o své zdraví a život. To tvrdila již ve správním řízení. Žalobkyně odkazuje na veřejně dostupné zdroje, z nichž má plynout, že chování vymahačů dluhů je ve Vietnamu nepředvídatelné a jejich metody jsou ve srovnání s Českou republikou mnohem více nátlakové a nebezpečnější. Nejprve jde o telefonáty informující dlužníka o tom, že pokud nezaplatí, stane se celostátně hledaným zločincem pro podvodné trestné činy a přivlastnění si státního majetku, poté o podvodné fotografie členů rodiny údajně poskytujících sexuální služby za účelem splacení závazků dlužníka. Násilné vymáhací taktiky se ve Vietnamu běžně dostávají na přední stránky novin. Případy mučení dlužníků vedoucí ke smrti rovněž nejsou výjimečné. Je proto zcela přirozené, že žalobkyně má obavu o své zdraví a život, přičemž zásadně nezáleží na tom, kdo konkrétně je soukromým věřitelem a zda ho žalobkyně dostatečně identifikovala. Vietnam sice ve svém zákonném rámci ochranu před věřiteli poskytuje, ale realita je od sledovaného záměru velmi vzdálená. Realizace žalobkyniných práv by byla velmi složitá a měla by nejistý výsledek.

Obsah správního spisu

7. Ze správního spisu plyne, že Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, rozhodnutím ze dne 12. 5. 2023, č. j. KRPS-123076-42/ČJ-2023-010023-SV, uložila žalobkyni správní vyhoštění a dobu, po kterou žalobkyni nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie, stanovila na 2 roky. Dle odůvodnění citovaného rozhodnutí žalobkyně uvedla, že se ve Vietnamu nachází její matka a tři děti. Do České republiky se dostala přes Německo vlakem z Ukrajiny, kde byla zaměstnána od roku 2021. V České republice se chtěla nechat na tři až čtyři roky zaměstnat a za vydělané peníze zajistit rodinu a vrátit se do Vietnamu. Do České republiky přicestovala společně se svým přítelem, povolením k pobytu nedisponovala. Pokud by musela z České republiky vycestovat, považovala by to za zásah především proto, že by nebyla schopna finančně zabezpečit své děti. Dalším rozhodnutím ze dne 12. 5. 2023 policie žalobkyni zajistila za účelem správního vyhoštění.
8. O možnosti požádat o mezinárodní ochranu dle zákona o azylu byla žalobkyně poučena dne 12. 5. 2023. Žádost podala 18. 5. 2023.
9. Dne 22. 5. 2023 žalobkyně ke své žádosti o udělení mezinárodní ochrany sdělila, že je vietnamskou státní příslušnicí, bez náboženského vyznání a bez politického přesvědčení (nikdy nebyla členkou politické strany), je vdova a má tři nezletilé syny. V září 2021 odletěla na Ukrajinu za prací. Pracovala tam 8 nebo 9 měsíců v továrně na elektrosoučástky do automobilů a poté 6 měsíců jako prodávačka textilu. V červenci 2022 odcestovala na Slovensko, kde pracovala 2 měsíce v zemědělství. V říjnu 2022 jela s kamarádem do Německa, kde se zdrželi jeden den, poté vlakem přicestovali do České republiky. V České

republiky měla příležitostné brigády. Dne 10. 5. 2023 byla kontrolována policejní hlídkou. Cestovní doklad ztratila na Slovensku, na území EU neměla povolen pobyt, disponovala pouze ukrajinským pracovním vízem. Sdělila, že její zdravotní stav je dobrý. V České republice by chtěla zůstat a pracovat, aby uživila své děti.

10. Se žalobkyní byl dále dne 31. 5. 2023 proveden pohovor, při kterém vypověděla, že z Vietnamu vycestovala letecky na Ukrajinu za účelem zaměstnání. Z Ukrajiny utekla kvůli válce. Chvilí pracovala na Slovensku v zemědělství, kde dostávala málo zaplacení či vůbec, proto vlakem s kamarády odcestovala do Německa, kde jí čekal přítel, s nímž v listopadu 2022 přijela vlakem do České republiky. Do České republiky přijeli, protože se žalobkyně dozvěděla o možnosti pracovat zde. V České republice začala pracovat až 2. 5. 2023, pobytovým oprávněním nedisponuje. Cestu na Ukrajinu jí zprostředkovala agentura a peníze na cestu jí dala její matka, která si je půjčila od banky. Uvedla, že o azyl žádá, aby měla povolen pobyt. O možnosti požádat o mezinárodní ochranu dříve nevěděla. K dotazu dodala, že žádost podala kvůli rodinné situaci. Její manžel zemřel a má tři malé děti, z nichž je jedno němé a neslyšící. Chtěla by zde zůstat, pracovat a živit svou rodinu. Účel mezinárodní ochrany spatřovala v tom, že bude mít legální pobyt. Z Vietnamu vycestovala, neboť tam nenašla vhodnou práci. Pokud by se musela vrátit do Vietnamu, neměla by práci a peníze na úhradu dluhu zesnulého manžela a na úhradu dluhu u banky, která půjčila peníze její matce. Také by neměla z čeho živit svou rodinu. K manželovu dluhu uvedla, že šlo o peníze na gamblerství. Bance ani věřitelům ještě nic nezaplatila. O svém příteli uvedla, že se jmenuje D. D. T., je s ním sedm měsíců a žijí společně v nájemním bytě v Pardubicích. Dále uvedla, že ve Vietnamu nikdy neměla problémy se státními nebo bezpečnostními orgány, nebyla zatčena ani trestně stíhána. Kvůli své rase, národnosti, náboženství, pohlaví, příslušnosti k sociální skupině či kvůli politickému přesvědčení ve své vlasti nikdy neměla žádný problém.
11. Součástí správního spisu je dále vlastní rešerše žalovaného ze dne 14. 6. 2022 s názvem *Bezpečnostní a politická situace v zemi – vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv*, podle níž je Vietnamská socialistická republika autoritářským státem, v němž vládne komunistická strana a který je členem Organizace spojených národů, (byť umožňuje uložení trestu smrti za 18 trestných činů, jakými jsou velezrada, špionáž, terorismus, vražda či znásilnění dítěte), jehož Ústava zaručuje svobodný pohyb, cestování do zahraničí i emigraci, a kde aktuálně neprobíhá občanská válka ani konflikt s jinou zemí.
12. Žalovaný následně vydal napadené rozhodnutí o zamítnutí žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Dle žalovaného bylo zjištěno, že důvodem podané žádosti byly ekonomické důvody, neboť žalobkyně chtěla v České republice zůstat a pracovat, aby uživila své děti a uhradila dluhy svého manžela a dluh vůči své matce. Jiné než ekonomické důvody žalobkyně netvrdila a dle žalovaného neuvedla ani žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z azylově relevantních důvodů nebo že by jí hrozila vážná újma. Nehovořila ani o tom, že by její vycestování do země původu mohlo představovat rozpor s mezinárodními závazky České republiky.

Posouzení věci soudem

13. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Žaloba je tedy věcně projednatelná.

14. Jelikož toto soudní řízení bylo zahájeno již po nabytí účinnosti zákona č. 173/2023 Sb. lze na věc aplikovat § 32 odst. 9 zákona o azylu, podle něhož soud při posuzování žaloby ve věci mezinárodní ochrany zohlední „i nové důležité skutečnosti, které nastaly po vydání rozhodnutí ministerstva, jedná-li se o takové skutečnosti, které se vztahují k možnému pronásledování nebo k brozbě vážné újmy; v tomto rozsahu není soud vázán žalobními body. Mají-li skutečnosti podle věty první vliv na rozhodnutí správního orgánu ve věci samé, soud napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí k dalšímu řízení žalovanému“ (viz přechodné ustanovení čl. II odst. 1 zákona č. 173/2023 Sb.). Žalobkyně nicméně v soudním řízení netvrdila existenci nových důležitých skutečností, které by nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí, a ani soudu není existence takových nových skutečností známa.
15. Proto soud žalobu posoudil v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích uplatněných žalobních bodů. O věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť s tím oba účastníci výslovně souhlasili.
16. Soud se nejprve zabýval zákonností napadeného rozhodnutí a namítanými vadami správního řízení, resp. nesprávným procesním postupem žalovaného, a posléze novými skutečnostmi tvrzenými až v soudním řízení.

K zákonnosti napadeného rozhodnutí a tvrzeným vadám řízení

17. Žalovaný žádost zamítl podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, podle něhož platí, že se žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany *neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu brozí vážná újma* podle § 14a, a zároveň *uvádí pouze ekonomické důvody* (zdůrazněno soudem).
18. Podle § 16 odst. 4 věty první zákona o azylu, jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b.
19. Žalobkyně ve správním řízení o udělení mezinárodní ochrany sdělila pouze ekonomické důvody doprovázené tím, že na Ukrajině, kde pobývala a pracovala před cestou na Slovensko a do České republiky, vypukla válka. Uváděla, že již na Ukrajinu vycestovala z Vietnamu za prací a obdobně i v České republice chtěla zůstat, aby si zde vydělala peníze na úhradu svých dluhů (po zesnulém manželovi a vůči matce, která ji půjčila peníze na cestu do Evropy). Z těchto tvrzení je patrné, že motivace žalobkyně k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla čistě ekonomická a že žalobkyně svou žádostí sledovala legalizaci pobytu, aby mohla získávat peníze prací. Žalobkyně současně ve správním řízení nesdělila žádné skutečnosti, které by svědčily o tom, že by ve Vietnamu mohla být vystavena pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo že by měla odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (ve smyslu § 12 zákona o azylu). Při pohovoru ostatně výslovně uvedla, že nevyznává žádné náboženství, není politicky aktivní, ve Vietnamu neměla problémy se státními orgány, nebyla tam trestně stíhána ani nebyla vystavena pronásledování z výše citovaných (azylově relevantních) důvodů.
20. Žalobkyně ve správním řízení neuvedla ani žádné skutečnosti, které by svědčily o tom, že by jí ve Vietnamu coby zemi jejího původu hrozila vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2

zákonu o azylu. Není přitom pravdivé tvrzení (uvedené v replice), že by žalobkyně již ve správním řízení vyjádřila obavu o své zdraví a život; tuto obavu poprvé sdělila až v žalobě. Pouze z toho, že žalobkyně v České republice chtěla vydělávat peníze na úhradu dluhů a na obživu své rodiny, která zůstala ve Vietnamu, přitom žalovaný nemohl za žalobkyni dovozovat, že by se mohlo jednat o dluhy lichvářské, s nemravně vysokými úroky a od společností vyvíjejících nelegální aktivity, nebo že by žalobkyně po svém návratu do země původu mohla být vystavena násilí ze strany nestátních subjektů, před nimiž by jí stát nemusel být ochoten či schopen poskytnout ochranu. Pro to, aby žalovaný ve správním řízení rozvíjel úvahy tohoto typu a opatroval podklady ohledně praktik vymahačů, žalobkyně svými tvrzeními o dlužích ve správním řízení vůbec nezavdala příčinu (v tomto kontextu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2005, č. j. 3 Azs 156/2004-43, nebo usnesení téhož soudu ze dne 11. 3. 2020, č. j. 2 Azs 279/2019-45).

21. S ohledem na to, že žalobkyně ve správním řízení neuvedla žádné skutečnosti nasvědčující tomu, že by mohla být v zemi svého původu pronásledována ve smyslu § 12 zákona o azylu nebo že by jí tam po návratu hrozila vážná újma ve smyslu § 14a téhož zákona, a naopak sdělila pouze ekonomické důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochranu, žalovaný postupoval správně, když její žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Za dané procesní situace žalovanému nelze vytýkat, že při absenci jakýchkoli tvrzení svědčících o možném pronásledování nebo hrozbě vážné újmy vyšel pouze z obecné rešerše o zemi žalobkynina původu. Ani žalobní výtku týkající se nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci a nezohlednění všech aspektů věci proto není důvodná. Žalovanému s ohledem na § 16 odst. 4 zákona o azylu, rovněž nelze vytýkat, že se nezabýval důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu (k tomu srov. již citovaný rozsudek č. j. 3 Azs 156/2004-43).
22. Soud dodává, že žalovaný se v napadeném rozhodnutí explicitně nevěnoval tomu, že žalobkyně z Ukrajiny vycestovala z důvodu vypuknutí války. V tom však nelze spatřovat vadu řízení s možným vlivem na výsledek řízení, jelikož v případě žalobkyně neexistuje žádný důvod, pro který by se po neúspěšném řízení o udělení mezinárodní ochrany měla vrátit na Ukrajinu. V situaci, kdy žalobkyně není státní příslušnicí Ukrajiny ani osobou bez státní příslušnosti s posledním trvalým bydlištěm na Ukrajině, tak nebylo vůbec namístě zvažovat, zda by žalobkyni mohla hrozit vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu z důvodu vypuknutí mezinárodního ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny.

K novým tvrzením

23. Soud se dále zabýval tím, zda v soudním řízení nově uváděné skutečnosti, které by dle žalobkyně měly vést k udělení mezinárodní ochrany, představují důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí a pro vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Shledal, že nikoli.
24. Žalobkyně v soudním řízení nově tvrdí, že důvod pro podání žádosti o mezinárodní ochranu spočíval v jejích obavách o vlastní život a zdraví po návratu do Vietnamu. Nově konstatuje, že její život a zdraví budou v ohrožení kvůli nemožnosti nalézt ve Vietnamu zdroj obživy a zejména z důvodu praktik věřitelů (či vymahačů) jejího zesnulého manžela, kteří jsou tzv. černými společnostmi či organizovanou zločineckou skupinou s vazbami na státní orgány, vykonávajícími násilné praktiky. Nově také poukazuje na to, že jí stát nebude schopen či ochoten poskytnout ochranu.

25. Tyto skutečnosti nenastaly až po vydání napadeného rozhodnutí ve smyslu § 32 odst. 9 zákona o azylu a žalobkyně je mohla tvrdit již v řízení před žalovaným. V této souvislosti soud předně připomíná, že žalobkyně coby žadatelka o mezinárodní ochranu měla primárně povinnost uvést ve správním řízení všechny skutečnosti, které jí byly známy a které mohly být relevantní z hlediska možného udělení mezinárodní ochrany, a dát příležitost žalovanému, aby o takto přednesených důvodech její žádosti kvalifikovaně rozhodl. Těžiště zjišťování skutkového stavu a azylově relevantních důvodů totiž spočívá v řízení před žalovaným (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, nebo usnesení téhož soudu ze dne 10. 12. 2020, č. j. 3 Azs 360/2019-76).
26. Ačkoli obecně platí, že žadatel o mezinárodní ochranu může i v řízení před správním soudem uplatnit nové skutečnosti, tak uvedení jakýchkoli novot automaticky nevede ke zrušení rozhodnutí žalovaného a vrácení věci k dalšímu správnímu řízení. Správní soud v případě novot musí vždy zohlednit jejich povahu a situaci konkrétního žadatele a posoudit, zda tyto novoty nebyly bez vlastního zavinění žadatele předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany ve správním řízení (např. z důvodů uvedených v § 32 odst. 9 zákona o azylu), případně zda nenastaly jiné ospravedlnitelné důvody pro pozdní přednesení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, mezi něž patří to, že *„dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo; osobní pohovor nebyl proveden; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočnicka mohlo být pro žadatele zábranou“* (bod 31 nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16; nebo také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 6. 2023, č. j. 7 Azs 76/2023-54). Zároveň taková nová tvrzení musí být věrohodná a způsobila zvýšit pravděpodobnost uznání žadatele (žalobkyně) za osobu požívající mezinárodní ochrany (tedy být azylově relevantní).
27. Žalobkyně předně vůbec nevysvětluje, proč své obavy o život a zdraví (a důvody, z nichž tyto obavy pramení) nesdělila již žalovanému. Soud v tomto případě žádné ospravedlnitelné důvody pro pozdní sdělení shora uvedených skutečností neshledává. Žalobkyně v průběhu téměř hodinu a půl trvajícího pohovoru měla dostatek příležitostí k tomu, aby tyto skutečnosti uvedla (například v reakci na otázky, o jaký dluh po manželovi jde, nebo jaká by byla její situace po návratu do Vietnamu). Soud se nedomnívá, že by neuvedení těchto skutečností spočívalo v nepochopení jejich relevance, ale má na základě odpovědí žalobkyně (včetně těch, které uváděla v řízení o správním vyhoštění) za to, že skutečný důvod pro podání žádosti o mezinárodní ochranu tkvěl ve snaze o legalizaci pobytu tak, aby si žalobkyně mohla v České republice nalézt práci a vydělávat peníze (jak ona sama opakovaně ve správním řízení uvedla). Ospravedlnění pro pozdní přednesení nových tvrzení soud nespatřuje ani ve zvláštní zranitelnosti žalobkyně ve smyslu nálezu sp. zn. I. ÚS 425/16. Žalobkyně sice přicestovala do České republiky poté, co na Ukrajině vypukl vojenský konflikt, v důsledku čehož mohla být otřesena, o mezinárodní ochranu však nepožádala bezprostředně poté, co Ukrajinu opustila (jak by se dalo předpokládat), ale až poté, co několik měsíců pobývala a pracovala na Slovensku a následně v České republice, kde si v mezidobí i našla ubytování se svým přítelem. Za těchto okolností neuvedení rozhodujících skutečností není omluvitelné tím, že žalobkyně přicestovala z válkou zasažené Ukrajiny. Z protokolu o výslechu žalobkyně neplyne, že by její výslech byl jakkoli traumatický (a především to sama žalobkyně netvrdí). Soud proto k pozdě uvedeným skutečnostem nemohl

zvláště přihlížet (opětovně srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Azs 76/2023-54).

28. Soud nadto podotýká, že nová tvrzení působí značně účelově (tedy nevěrohodně). Soud nezpochybňuje, že žalobkyně má ve Vietnamu dluhy, které musí splácet, a že po návratu do své vlasti může čelit obtížné situaci spojené s nedostatkem financí. S ohledem na to, že se o problémech s věřiteli a o tom, že se má (údajně) jednat o organizovanou zločineckou skupinu, vůbec nezmínila ve správním řízení, ačkoli k tomu měla dostatek příležitostí, však působí nová tvrzení značně vykonstruovaně. V situaci, kdy se žalobkyně ve správním řízení též nezmínila ani o lichvě či vysokých úrocích, se soudu jeví, že se zástupce žalobkyně pouze snaží původní tvrzení o dluhu vygradovat do azylově zajímavějšího příběhu, což soud nemůže akceptovat.
29. Nová tvrzení, na nichž je žaloba založena, by za daných okolností ani nemohla vést k udělení mezinárodní ochrany. Skutečnost, že by žalobkyně mohla mít po návratu do Vietnamu problémy s nalezením práce, obstaráním základních životních potřeb, obživou, seberealizací či se splacením dluhu soukromým osobám, nemůže sama o sobě založit důvod pro udělení mezinárodní ochrany (k tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003-54, ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003-64, nebo ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 5 Azs 116/2004). Případné obavy ze soukromých osob, které by mohly dluhy vymáhat nezákonnou cestou, je třeba řešit primárně v zemi žalobkynina původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62, a usnesení téhož soudu ze dne 21. 10. 2009, č. j. 5 Azs 44/2009-73, či ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23). Ze žalobních tvrzení však je patrné, že žalobkyně dosud ochranu ve své vlasti vůbec nevyužila, pročez je předčasné, aby se jí domáhala cestou mezinárodní ochrany. V situaci, kdy prozatím ani nedošlo k žádnému konkrétnímu incidentu (žalobkyně se pouze domnívá na základě jiných případů, že by k němu mohlo dojít), by tak bylo nutné na obavy žalobkyně nahlížet jako na předčasné a hypotetické (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2020, č. j. 5 Azs 378/2019-32).
30. S ohledem na shora uvedené tedy soud nepovažoval nová tvrzení uplatněná v řízení před soudem za důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí a pro vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

31. Vzhledem k tomu, že žalobní body nebyly důvodné a soud nezjistil žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlídnout i bez námítky, byla žaloba zamítnuta (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
32. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalovaný, který byl naopak plně úspěšný, náhradu nákladů řízení nepožadoval a netvrdil, že by mu vznikly nějaké náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud proto žalovanému právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.
33. O odměně ustanoveného zástupce za zastupování a o jeho hotových výdajích, které hradí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.), soud rozhodne samostatným usnesením poté, co ustanovený zástupce vyčíslí své náklady.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Nejvyšší správní soud však kasační stížnost odmítne pro nepřijatelnost, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 15. září 2023

Mgr. Marcela Uhříčková, v. r.
samosoudkyně